

UMPIHANKI

UMPIHANKI

Johdanto

Valokuvaajana minua on aina kiehtonut ihmisten kuvaaminen ja tarinankerronta kameran avulla, ja olin myös jossain vaiheessa opintojani päättänyt että lopputyöni tulee olemaan jotain siihen liittyvää. Suunnitelmissani oli pidemmän aikaa ollut dokumentoida arkea jossain muodossa, ja nyt minulla oli sopiva mahdollisuus siihen. Marraskuussa 2019 sain kuulla Etelä-Savolaisesta Antista joka oli irtisanonut asuntonsa ja hänellä oli meneillään vuoden mittainen projekti jossa hän aikoo nukkua ulkona metsässä vuoden ajan.

Antti käy koko projektinsa ajan tavallisesti päivätoissa, ja pitää yllä harrastuksiaan mikä oli mielestäni hyvin kiinnostavaa koska se erottaa tämän muista samankaltaisista projekteista. Ainoa ero tavalliseen arkeen on oikeastaan se että hän menee illalla metsään jossa hän valmistelee leirinsä, sitoo riippumaton kahden puun väliin, ja nukkuu siinä yönsä. Olin jo pidemmän aikaa ollut kiinnostunut ihmisistä jotka haluavat koetella rajojaan esimerkiksi kuten tässä kyseisessä kertomuksessa, jossa Antti elää ilman pysyvää asuinpaikkaa metsässä.

Mietin projektini alussa miten minun tulisi valokuvata, ja tulin nopeasti siihen tulokseen että en halua dramatisoida todellisuutta kuvissani, kuten esimerkiksi selviytymisohjelmissa joita televisiossa pyörii. Halusin sen sijaan dokumentoida sellaisella tyylillä että kuvista välittyä olennaiset asiat kuten kuvien henkilö, aika, paikka ja tunnelma, sellaisina kuin ne ovat.

Umpihanki

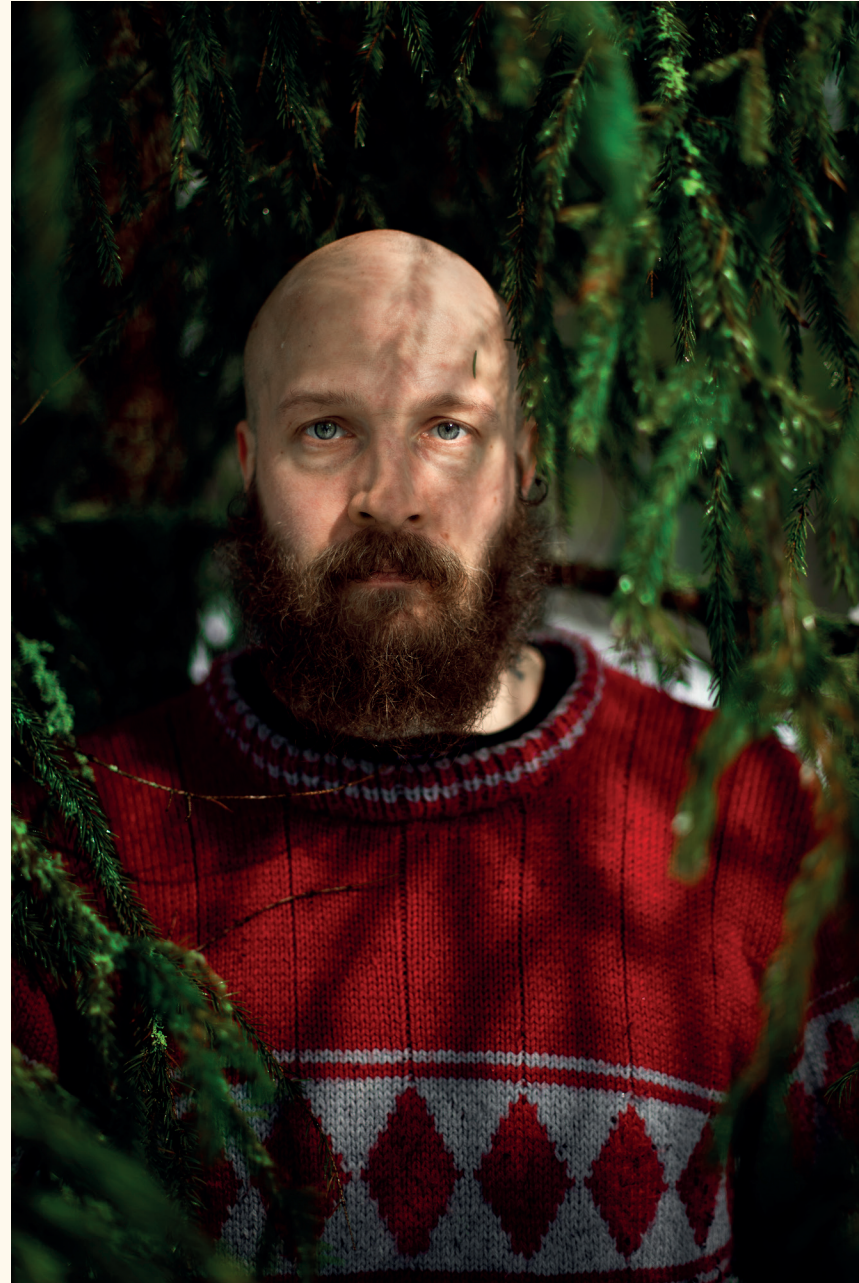
Jonkinlainen umpihangen tunne tässä projektissa on, ja umpihangella tarkoitan että on eräänlainen vapaus mennä mihin haluaa.

Vapaus on minulle sitä että minun ei esimerkiksi tarvitse ulkoistaa tekemisiäni tai tarpeitani kenellekään muulle, vaan minä itse pystyn pitämään huolen niistä.

Antti Ukkonen

Umpihangella viitataan tässä kirjassa Aaro Hellaakosken runoon joka kuuluu:

”Tietä käyden on tiensä vanki, vapaa on vain umpihanki”

Tilaisuus, projektin alkumetrit

Jokin vastaavanlainen projektin kuten tämä vaihtoehtoinen asuminen oli ollut Antin mielessä jo pidemmän aikaa. Mielessä pyörinyt idea oli tuonut mieleen kysymyksiä kuten esimerkiksi, voisiko tällaista tehdä? Eri elämäntilanteista johtuen projekti ei kuitenkaan ollut aikaisemmin mahdollista. Nyt siihen kuitenkin oli tilaisuus ja hän ryhtyi toimiin. Kaikki ylimääräinen roju mitä vuosien varrella oli kertynyt varastoon sai lähteä, ja niistä eroon pääseminen tuntui jollain tavalla vapauttavalta. Jäljellä oli vain sellaiset tavarat joita tulevana vuonna tulisi oikeasti tarvitsemaan. Kaikki tarvittava tulisi seuraavan vuoden ajan kulkemaan rinkassa ja esimerkiksi puhelimet sekä muu elektroniikka kuten kamera latautuisi joko mukana kulkevalla aurinkopaneelilla tai työpäivän aikana työpaikalla. Epavarmuus siitä millaista tuo metsässä nukkuminen todellisuudessa tulisi olemaan vallitsi projektin alussa. Osa tutuistakin oli jo tokaissut että et sinä Antti noin voi tehdä ja ei tuo ole mahdollista. Tästä kuitenkin syntyi jonkinlainen uho joka toi sellaista fiilistä että kyllä voin. Kun sitten ensimmäiset metsäyöt olivat takana, niin tuntui että projektin tekeminen oli todella nerokas idea, oli sentään kesä ja suomen luonto oli kauneimmillaan. Kuvaillessaan projektin alkumetrejä Antti kertoo että oli mukavaa ajatella että ei ole sidottu mihinkään, vaan on esimerkiksi vapaa valitsemaan minne menee yönsä viettämään. Jossain vaiheessa kun kesä alkoi kääntyä syksyyn tuodessaan mukanaan pimeyden, loskan ja kylmyyden kävi projekti luonnollisesti hieman hankalammaksi. Kuitenkin esimerkiksi toleranssi kylmää vastaan on kasvanut huomattavasti talven aikana, ja kun varusteet on oppinut tuntemaan, käy niiden purkaminen ja kasaaminen jo nopeasti.

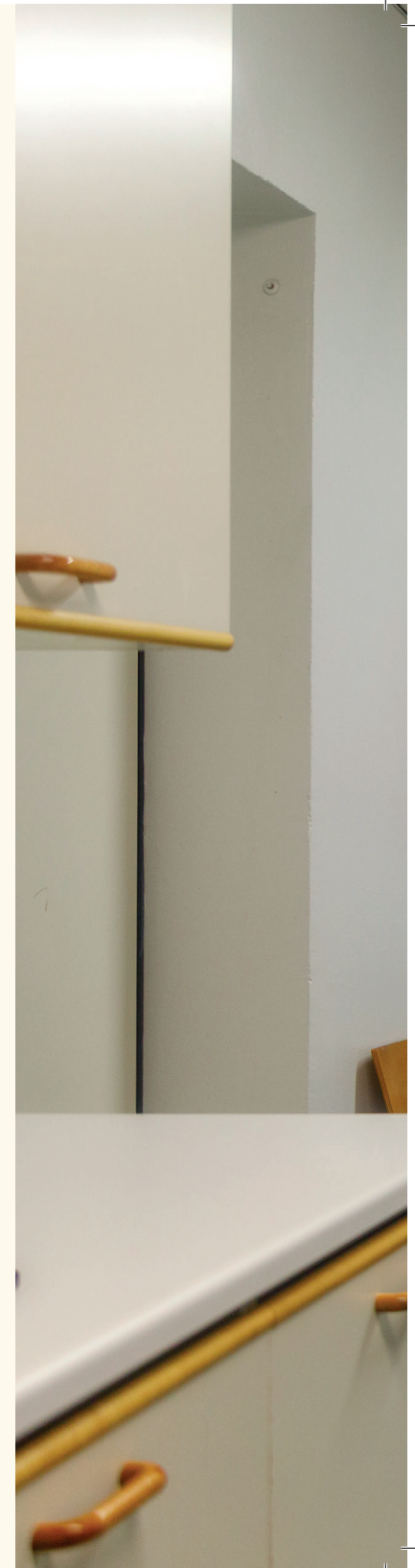

Arki metsässä

Kuvaillessaan projektin alkumetrejä Antti kertoo että oli mukavaa ajatella että ei ole sidottu mihinkään, vaan on esimerkiksi vapaa valitsemaan minne menee yönsä viettämään. Jossain vaiheessa kun kesä alkoi kääntyä syksyyn tuodessaan mukanaan pimeyden, loskan ja kylmyyden kävi projekti luonnollisesti hieman hankalammaksi. Kuitenkin esimerkiksi toleranssi kylmää vastaan on kasvanut huomattavasti talven aikana, ja kun varusteet on oppinut tuntemaan, käy niiden purkaminen ja kasaaminen jo nopeasti.

Yleiset pyykinpesutilat helpottavat metsäarkea.

MEURTAHAN SUO
KUIVAUSKONEEN
SAMMUTTAA V

AUKI
KIINNI

HENKILÖKUNTA 7-15
OPISKELIJAT 15-22

KÄMPPELLÄTÖN BENTÄLÖINEN
JA
MÄTKÖN PÖYKE
KUILETTA TÄLLÄ KONEELLA

PESUKONE

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6

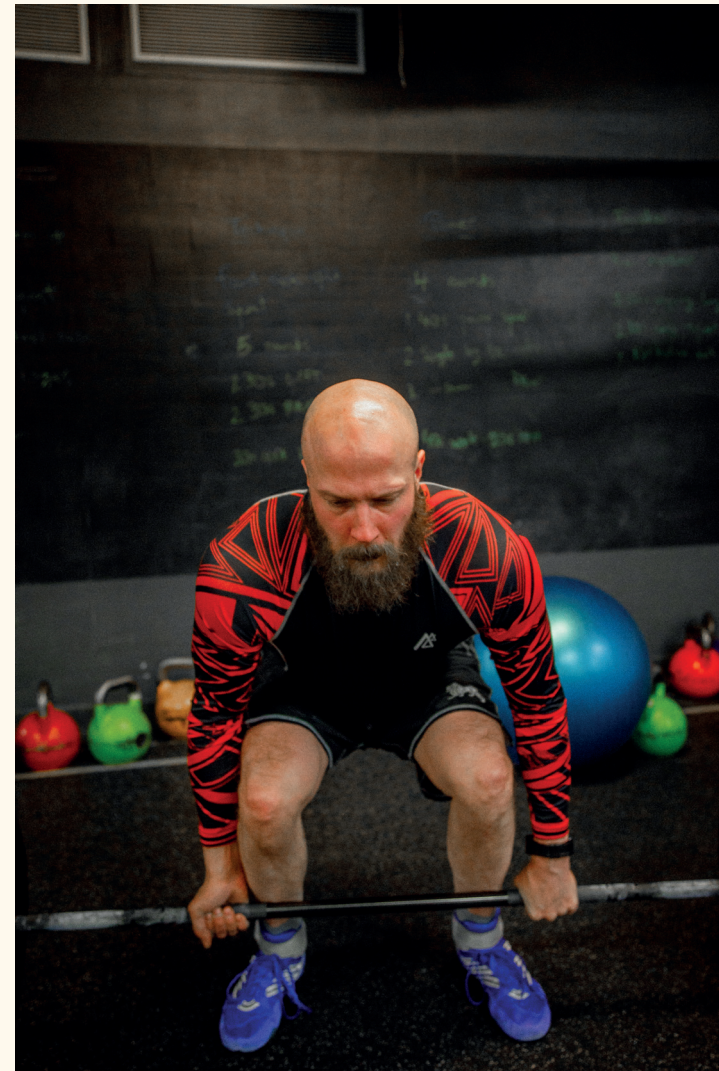
PEKO

Harrastuksien ylläpito kuten kuntosalilla käyminen vaatii ensin 10 kilometrin pyöräilymatkan kaupunkiin, häkkivaraston kautta jossa urheiluvarusteet ovat.

Metsä

Projektin aikana kun on nukkunut metsässä pidemmän aikaa niin on huomannut että metsä menee menee jotenkin ihon alle, eikä se nuku koskaan. Sitä alkaa kunnioittamaan.

Rinkka painaa tavallisesti 20-30 Kiloa ja se sisältää kaikki tarvittavat tavarat kuten riippumaton peitteinen, sadesuojan, sekä esimerkiksi kuivamuonaa ja puhelimen sekä kameran latureineen.

UMPIHANKI

© Santeri Jutila 2020

Examensarbete för medianom (YH)-examen
Utbildningsprogrammet för mediakultur, fotografering
Yrkehögskolan Novia Jakobstad 2020

Sisällysluettelo

Abstrakti

Johdanto

1.1 Teemana Erikoinen Asumismuoto

1.2 Aikaisempia toteutuksia samalla teemalla

Taustaa

2.1 Minä Valokuvaajana

Asumisesta Suomessa

3.1 Asumisen Historiaa

3.2 Nykypäivänä

3.3 Asunnottomuus

Dokumentaarisen valokuvauksen historiaa

4.1 Historiaa yleisesti

Suora Dokumentti ja sosiaalinen dokumentti

4.2 I.K Inha

Sosiaalinen ja suora dokumentaristi

Kuvaukset ja prosessi

5.1 Kuvaukset

5.2 Aito, silti muokattu tilanne

Abstrakti

Opinnäytetyöni on dokumentaarinen valokuvatyö Antista, joka päätti irtisanoa asuntonsa ja muuttaa vuoden ajaksi metsään nukkumaan riippumattoonsa, käyttäen kulkuvälineenä ainoastaan polkupyörää. Kaiken tämän lisäksi hänen arkensa pyörii kuten monella muullakin, eli hän käy esimerkiksi päivätyössä. Työn kirjallisessa osuudessa käsittelen dokumentaarisen valokuvauksen historiaa. Käytän myös tunnettua dokumentaarista valokuvaajaa I.K Inhaa esimerkkinä, ja analysoin hänen kuviaan sekä niiden rinnalla myös omia kuviani. Työn visuaalinen osuus on kirja joka koostuu valokuvistani.

Johdanto

Minua on aina kiehtonut ihmisten valokuvaaminen ja tarinankerronta kameran avulla, ja olin jossain vaiheessa opintojani päättänyt että lopputyöni tulee olemaan jotain siihen liittyvää. Suunnitelmissani oli pidemmän aikaa ollut dokumentoida arkea jossain muodossa, ja nyt minulla oli sopivamahdollisuus siihen. Marraskuussa 2019 sain kuulla Etelä-Savolaisesta Antista joka oli irtisanonut asuntonsa ja hänellä oli meneillään vuoden mittainen projekti jossa hän aikoo nukkua ulkona metsässä vuoden ajan. Tosiasia että Antti käy koko projektinsa ajan tavallisesti päivätöissä, ja pitää yllä harrastuksiaan oli mielestäni hyvin kiinnostavaa ja se erottaa hänen projektinsa muista samankaltaisista projekteista. Ainoa ero tavalliseen arkeen on se että hän menee illalla metsään jossa hän valmistele leirinsä, sitoo riippumaton kahden puun väliin, ja nukkuu siinä yönsä.

Olin jo pidemmän aikaa ollut kiinnostunut ihmisistä jotka haluavat koetella rajojaan esimerkiksi kuten tässä kyseisessä kertomuksessa, jossa Antti elää ilman pysyvää asuntoa metsässä. Mietin projektini alussa miten minun tulisi valokuvata, ja tulin nopeasti siihen tulokseen että en halua dramatisoida todellisuutta kuvissani, kuten esimerkiksi selviytymisohjelmissa joita televisiossa näytetään. Halusin sen sijaan dokumentoida sellaisella tyylillä että kuvista välittyy olennaiset asiat kuten kuvien henkilö, aika, paikka ja tunnelma, sellaisina kuin ne ovat.

Teemana erikoinen asumismuoto

Satunnainen metsässä yöpyminen esimerkiksi retkeillessä ei ole mikään erikoinen tai uusi asia, itseasiassa se on niin yleistä että Suomessa on jopa perustettu vuosittainen tapahtuma, jonka johteesta esimerkiksi Elokuussa vuonna 2019 yli 129 tuhatta suomalaista vietti yönsä metsässä.(Suomen Latu 2019). Se että metsä on asuinpaikka, johon palaa joka ilta pystytään leirinsä nukkuakseen yönsä on hieman erikoisempaa, jotain jota ei näe ihan joka päivä, eikä siitä kuule puhuttavankaan. Suunnittelin miltä pohjalta minun pitäisi tehdä työ ja mietittyäni hetken tulin siihen tulokseen että haluan kuvieni kautta esittää miltä ulkona nukkuminen todellisuudessa näyttää. Antista tehtyjen lehtijuttujen vähäisen kuvamäärän takia monilla varmasti jäänyt kysymyksiä siitä millaiselta tuollainen asumismuoto oikeastaan näyttää ja mitä se vaatii, ja halusin ainakin itse nähdä ja kuulla enemmän.

Kuvausprojektini aikana ihmiset ovat usein luulleet että valokuvaan jonkinlaista erakkoa, mutta tosiasiaan on ettei kuvissani oleva henkilö ole millään tavalla erakoitunut, syy siihen että ihmiset ovat luulleet tällaista on varmasti se että erakoituneet ja toisten ihmisten kanssakäymistä välttelevät ihmiset yleensä muuttavat jonnekin metsään, kauas sivilisaatiosta. Henkilö jota opinnäytetyössäni dokumentoin, ei ole millään tavalla erakoitunut, vaan käy töissä ja viettää aikaa esimerkiksi kuntosaliharrastuksensa parissa eivätkä hänen yöpymispaikkansa ole kuin maksimissaan 10 kilometrin säteellä esimerkiksi lähimmästä kyläkeskuksesta.

Aikaisempia toteutuksia samankaltaisilla teemoilla

Etsin tämän projektin aikana muiden valokuvaajien töitä samankaltaisista teemoista ja törmäsin valokuvaaja Esko Männikön töihin. Männikkö on valokuvannut muun muassa syrjäseuduilla asuvien ihmisten arkea. Sekä suomessa että esimerkiksi Yhdysvalloissa. Männikön kuvista välittyy mielestäni jonkinlainen aito ja vilpitön tunne, kuvia katsoessa voi aistia että kuvaajan ei ole ollut tarkoitus antaa esimerkiksi kuvaamista henkilöistä mitenkään eksotisoitua kuvaa, vaan tarkoitus on vain näyttää kameran tallentama todellisuus. Ihmiset esiintyvät yleensä hänen kuvissaan luonnollisella tavalla, vaikka kuvaus-tilanteet olisivatkin jo ennestään suunniteltuja. Sopivassa tasapainossa tälle Männikkö osaa mielestäni käyttää omaa visuaalista näkemystä ja esimerkiksi hänelle olennaista voimakasta värien käyttöä. Esimerkiksi Männikön sarjassa Naarashauki, hän on valokuvannut pohjoissuomalaisia poikamiehiä omissa kodeissaan. Vaikka näissä tilanteissa valokuvaaja on mennyt todella lähelle kuvattavaa jakuvattavan yksityiselämää, ei kuvissa siltikään näy minkäänlaista kuvaamisesta johtuvaa jännitystä.

Männikkö on sanonut lehtihaastattelussa Naarashauki-sarjasta seuraavasti:

Menin ja kerroin kuka olen ja miksi haluan kuvata heitä. Jos he suostuivat, vietin aikaa heidän kanssaan ja otin kuvia.

(Helsingin Uutiset, 2016)

Asumisesta suomessa

Koska työni teemana on vapaaehtoisesti asunnottomana oleminen ja eläminen, koen että on tärkeää kertoa hieman faktaa suomen asumisolosta ja muodoista sekä asunnottomuudesta tänä päivänä.

Asumisen historiaa suomessa

1800- luvun loppupuolella Suomessa asuttiin pääasiassa vielä maaseudulla. Suurin osa väestön elämästä tuli alkutuotannosta kuten esimerkiksi maanviljelystä. Vasta 1800 ja 1900 luvun taitteessa väestö alkoi muuttamaan, ja kaupungistumisen ensimmäinen aalto koettiin. Pienet maaseutua kuvastavat puutalot omine pihapiireineen eivät olleet enää ainoita asumistiloja vaan alkoi muodostua modernimpia kivrakenteisia kaupunkeja. Asuminen erosi tuohon aikaan eriväestön jakautumien välillä esimerkiksi siten että työväenkaupunginosia ei oltu suoranaisesti suunniteltu. Kantakaupungeissa taas oli suuria porvarillisen väestön asuntoja. (Yle, 2012)

Asuminen suomessa nykypäivänä

Esimerkiksi Tilastokeskuksen viimeisimmän, eli vuoden 2018 Asuntokunta- ja asuinolo katsauksen mukaan suomessa oli 2 705 000 asuntokuntaa. Näistä omakoti -tai paritaloissa asuvia oli 39%, Rivitalossa asuvia 13,6%, asuinkerrostaloissa asuvia 45,8% ja muun tyyppisissä rakennuksissa, kuten esimerkiksi liikerakennuksissa asuvia 1,6%. Kaikentyyppisten huoneistojen Keskimääräinen pinta-ala oli 79,5 neliometriä ja henkilöä kohden neliöitä oli 40,8. Tuona samana vuonna esimerkiksi asumiseen kulunut energia oli noin 66 Terawattituntia., josta suurin osa kului tilojen lämmitykseen. (Tilastokeskus, haettu 26.2.2020)

Jos lukee tilastokeskuksen edellisvuosien tilastoja, voi nähdä että esimerkiksi vuodesta 1990 nykypäivään katsottuna, asuinpinta-ala on kasvanut tasaiseen tahtiin. Tästä voisi päätellä että suomalaiset siis kaipaavat jatkuvasti entistä enemmän asuintilaa. (Tilastokeskus, haettu 26.2.2020).

Asunnottomuus suomessa

Tilastojen mukaan suomessa oli vuonna 2019 asunnottomana 4600 henkilöä. Asunnottomaksi luokitellaan esimerkiksi ulkona tai väliaikaisessa suojarakennelmassa nukkuvat, asuntoloissa tai erilaisissa laitoksissa asuvat. Tarkemmin luokiteltuna asunnottomista oli 1190 naista, 850 nuorta, 1096 maahan muuttajaa ja 264 perhettä tai pariskuntaa joissa yhteensä 275 lasta. Joka neljäs suomen asunnottomista on luokiteltu pitkäaikaisasunnottomaksi. (Asunnottomat 2019, ARA 2020, haettu 26.2.2020)

Asunnottomien tilastot eivät sisällä tarkkoja lukuja, ja ovat aina vain suuntaa antavia. (VVA, Asunnottomuus, haettu 26.2.2020)

Dokumentaarisen valokuvauksen historiaa

Historiaa Yleisesti

Dokumentaarinen valokuvaus eli tarinankerronta valokuvan avulla on toiminut jo lähes kahden vuosisadan ajan välineenä jonka tarkoituksena on antaa todellinen kuva esimerkiksi paikoista, asioista tai tapahtumista joita emme omin silmin ole pystyneet todistamaan, tai jotka ovat haluttu taltioida merkittävyytensä vuoksi. Se on pystynyt näyttämään meille esimerkiksi merkittävien sotien rintamia ja sotilaita, sekä tapahtumaympäristöjä tai esimerkiksi tehdastyöläisiä ja heidän vaarallisia työympäristöjään. Koska dokumentaarinen valokuva esitti varsinkin tuohon aikaan aina jonkin todellisen tapahtuman juuri sellaisena kuin se kuvaushetkellä oli, on sen avulla pystytty vaikuttamaan moneen asiaan kuten esimerkiksi ihmisten huonoihin asuinolosuhteisiin tai työolosuhteisiin. Tästä syystä dokumentaarista valokuvauksesta tulikin yksi valokuvauksen merkittävistä tyylilajeista jo 1800-luvulla. Dokumentaarista valokuvausta käytettiinkin aina 1900-luvun puoliväliin saakka pääasiassa esimerkiksi parantamaan tiettyjen ihmisten asemaa yhteiskunnassa. Digitaalisen median kehittyessä 1900-luvun puolivälissä dokumentaarinen valokuva ei ollut enää yhtä tärkeässä asemassa. Tässä vaiheessa useista kodeista löytyi jo esimerkiksi televisio, ja uutisia pystyi näkemään jo liikkuvana kuvana. Dokumentaarinen valokuvaus koki tämän kehityksen seurauksena suosion laskun, ja sitä ei enää arvostettu samalla tavalla kuin aikaisemmin. (The Art Story)

Dokumentaarinen valokuvaus on myöhemmässä vaiheessa noussut taas suosioon, mutta sitä ei enää nähdä pelkästään tapana esittää oikeita tapahtumia sellaisina kuin ne ovat, sitä on alettu myös harjoittamaan enemmän taiteellisessa muodossa ja dokumentaarisia töitä voi nähdä esimerkiksi valokuvagallerioissa. Vaikka dokumentaarissa valokuvauksessa on nykypäivänäkin perusideana esittää jotakin oikeasti tapahtuvaa, tuovat nykypäivän dokumentaariset valokuvaajat entistä enemmän omaa taiteellista näkökulmaa kuviinsa. (TATE)

Suora dokumentti ja sosiaalinen dokumentti

Valokuvahistorioitsijat jakavat usein dokumentaarisen valokuvauksen kahteen eri ryhmään. He ovat sitä mieltä että on sekä niin sanottua suoraa ja rehellistä dokumentaatiota (engl. Straight Documentary) sekä sosiaalista dokumentaatiota (engl. Social Documentary). Vaikka esimerkiksi tiettyä ihmisryhmää tai asuinympäristöä voidaan dokumentoida näillä molemmillamainituilla tyyleillä, on niillä kuitenkin omat tapansa painottaa ja esittää asiat. Suoraksi ja rehelliseksi dokumentaatioksi voidaan kutsua esimerkiksi sellaista työtä jossa valokuvataan jotakin katoavaa perinnettä niin että siitä jää todiste jälkipolville. Sosiaalinen dokumentaatio taas käsittää esimerkiksi sellaiset työt jossa valokuvataan tiettyä ihmisryhmää joka elää huonoissa asuinolosuhteissa, jonka jälkeen nämä valokuvat tuodaan julkisuuteen muun maailman nähtäväksi, jotta asiaan tulisi muutos ja näiden ihmisten asema parantuisi. (Sandler, 2002, s.73-74).

4.2 I.K Inha

Inhaa voisi varmasti kutsua yhdeksi suomen ensimmäisistä dokumenttivalokuvaajista ja hänen kuvissaan voi nähdä laadukkaan jäljen huolimatta siitä että valokuvaus ja kamerat eivät olleet kehittyneet lähestulkoonkaan siihen mitä ne ovat tänä päivänä. Inhan ensimmäinen varsinainen dokumenttityö oli vuonna 1892 Lapin maisemien valokuvaaminen. Siihen aikaan Lappia ei vielä oltu visualisoitu valokuvan avulla, ja se oli monille tuntematon aluetta, joten työ oli merkittävä. Vuoteen 1894 mennessä Inha oli jo dokumentoinut valokuvan avulla kaikkia suomalaisia kuntia. Tämän jälkeen seurasi puolen vuoden mittainen valokuvausmatka Vienan Karjalaan. Inhan uran huipentumana voidaan pitää hänen suurta valokuvateosta ”Suomi Kuvissa 1895-1896”. Hän matkusteli polkupyörällä läpi suomen kuvaamassa suomen kansanmaisemia. (Paasilinna, 1988 s. 7-8).

Tutkiessani Inhan valokuvia sekä sitä millaista arvoa valokuvulle annettiin hänen uransa aikana, olen törmännyt useaan otteeseen siihen että valokuvausta ei arvostettu samalla lailla kuin esimerkiksi maalausta vaikka se olisi, kuten esimerkiksi Inhan töissä, todellinen dokumentaatio siitä miltä esimerkiksi Suomen kauniit maisemat näyttivät koskemattomina. Taidemaalari Eero Järnefelt ymmärsi jo varhaisessa vaiheessa Inhan valokuvien tärkeyden. Järnefelt palasi kolille myöhemmin, 1930-luvulla maalataksseen Kolin maiseman juuri siitä paikasta mihin inhan oli noin 30 vuotta aikasemmin asettanut kameransa ikuistaakseen näkymän. (Paasilinna, 1988 s. 7)

Sosiaalinen ja Suora dokumentaristi

Kuten aikaisemmin mainittua, dokumentaarinen valokuvaus jaotellaan yleensä kahteen eri tyyliin, suora dokumentaatio, ja sosiaalinen dokumentaatio. Tutkiessani I.K Inhan kuvakokoelmia, olen tullut siihen-tulokseen että hänen työnsä ovat olleet molempia. Esimerkiksi Inhan maisemakuvien tarkoitus on ollut, ainakin kuvaajan itsensä mielestä, tallentaa valokuviin se miltä suomen luonto on muokkaamattomana näyttänyt niin että ihmiset ymmärtäisivät että näitä kauniita maisemia ei kannattaisi tuhota sopimattomilla rakennelmilla tai suurilla metsänhakuilla. Samanaikaisesti nämä kuvat ovat muistoja ja todisteita jälkipolville siitä miltä heidän maansa näytti ennen kuin heidän oli edes mahdollista nähdä se omin simin. Tällaisen työn voisi siis asettaa sekä suoran että sosiaalisen dokumentoinnin kategoriaan. Jos taas esimerkiksi katsoo Inhan kuvia hänen matkaltaan Vienan Karjalaan, voisi niitä kutsua suoraksi dokumentaatioksi, sillä nykypäivänä näitä kuvia käytetään edelleen kuvaamaan jotain kadonnutta jälkipolville, näistä kuvistahan voimme esimerkiksi nähdä millaisia vaatteita ihmiset ovat karjalassa käyttäneet, tai esimerkiksi millaisia rakennukset olivat.

5 Kuvaukset ja Prosessi

5.1 Kuvaukset

Hetki sen jälkeen kun olin löytänyt lehtijutun Antista päätin että alan etsimään hänen yhteystietojaan. Tovin etsittyäni löysin puhelinnumeron ja kysyin olisiko hän juuri se etsimäni Antti joka nukkuu yönsä riippumatossa. Vastaus oli myöntävä ja Kerroin tästä projektista jossa halusin tulla muutamana päivänä dokumentoimaan hänen arkeaan kamerani kanssa, ja samalla haastattelemaan häntä hieman siitä min-kälaisia ajatuksia sekä havaintoja hänellä oli tähän mennessä tullut. Hän vastasi viestiini ja kertoi että hänelle sopii hyvin , että tulen. Saimme sovittua ajankohdat jolloin olisin paikanpäällä kuvaamassa.

Kuten jo aikaisemmin mainitsin, aloin suunnittelemaan sitä kuinka valokuvaan, ja tulin siihen tulokseen että en halua esimerkiksi suunnitella liikaa sitä millaisessa ympäristössä vietämme nämä kuvauspäivät, halusin sen sijaan edetä sillä periaatteella että suurimman osan ajasta seuraan häntä sivustakatsojan roolissa, ja kuvaan häntä askareidensa parissa. Päätin myös että aion käyttää pääasiassa luonnonvaloa, oli ilma ja valo sitten millainen tahansa.

Aito, silti muokattu tilanne

Vaikka dokumentaarisessa valokuvauksessa kameralle poseeraaminen tai todellisuutta jäljittelevä kuvausympäristön muokkaaminen ei siis varsinaisesti ole minkäänlainen haitta eikä kielletty asia, niin pidän itse tärkeänä taitona sitä että valokuvaaja pystyy luomaan ikään kuin hetken jolloin kuvattava tajuaa että hänestä ollaan ottamassa kuvaa mutta pystyy silti pitämään luontaisen asennon ja ilmeen. Pidän myös ympäristön aitoutta tärkeänä, ainakin silloin jos dokumentaarisen kuvan motiivina on esimerkiksi jonkun elävän ihmisen arki, ja tämän ihmisen arjen dokumentointi oikeassa ympäristössä on mahdollista. Tämä mahdollistaa sekä kuvaajan oman luovuuden ja taiteellisen näkemyksen esille tuomisen, samalla muuttamatta todellisuutta ainakaan niin rajusti että siitä saisi jotenkin vääränlaisen kuvan. Jos taas halutaan valokuvan avulla dokumentoida esimerkiksi yksittäisiä esineitä ja niiden ulkomuotoja museon kokoelmaan, ei ympäristöllä ole väliä, silloin ne dokumentoidaan luultavasti vain koska pelätään että tämä jokin esine voi tuhoutua eikä sen ulkomuodosta sen jälkeen ole enää todistetta. Yhtenä esimerkkinä voisi pitää vaikka tilannetta jolloin valokuvaaja haluaa tietynlaisen valon kuvaansa, mutta henkilö jonka pitäisi olla kuvassa, istuu täysin väärässä paikassa tällaisen valaistuksen saavuttamiseksi. Tällöin kuvaaja itse voi pyytää henkilöä siirtymään siihen tiettyyn paikkaan jossa haluttu valaistus mahdollistuu. Tässä rajana on mielestäni se että kuvassa kerrottavaan tarinaan liittyvä ympäristö pysyy dokumentin kannalta asiaan kuuluvana. Esimerkkinä edelliseen haluan käyttää yhtä opinnäytetyöni valokuvista jossa Antti valmistelee aamiaista sekä juo aamukahvia laavussa jossa on rajallisesti valoa. Olin jo tehnyt selväksi ennen kuvaustilannetta että hän voi tehdä asiat kuten tavallisesti, välittämättä ja keskittymättä siihen että minä kuvaan häntä. Samaan aikaan kun juttelimme hänen kanssaan ja samalla kuvatessani, huomasin kuitenkin että en saa otettua hänestä kuvaa sellaisessa valossa jota haen, joten pyysin häntä istahtamaan hetkeksi osoittamaani paikkaan. Heti sen jälkeen palasin nopeasti asiaan josta keskustelimme ja sain näin pidettyä tilanteen luonnollisena. Tämän jälkeen sain haluamani kuvan haluamassani valaistuksessa, ilman että kuvattava olisi keskittynyt siihen että kuvasin häntä. Myös ympäristö pysyi samana.

Työn jälkipuintia

Olen aina pitänyt valokuvausta jollain asteella keinona nähdä ja kokea asioita joihin ei ilman kuvaamista edes välttämättä kiinnittäisi huomiota. Kamera, ja varsinkin ihmisten kuvaaminen on jollain tavalla tapa tavata ja tutustua eri ihmisiin kuten esimerkiksi tässä opinnäytetyössäni.

Seuraavaan samantyyppiseen projektiin haluan varata entistä enemmän aikaa tehdä ja suunnitella. Tunnen että lopputyöprojektissa aikaraja tuli melko nopeasti vastaan ja esimerkiksi minun ja kuvattavan välimatkan ollessa jotakuinkin pitkä, en kerennyt tehdä kuin kaksi valokuvauspäivää.

Lähdeluettelo

Kirjat:

Saraste, L (2010) Valokuva muisto, viesti, taide
Helsinki: Musta Taide

Sandler M.W (2002)
Photography, An illustrated history
Oxford: University Press, Inc.

Inha I.K (2002) Suomen Maisemia
Porvoo: WSOY

Elektroniset lähteet:

The Art Story. Documentary Photography. Haettu 15-2-2020.
<https://www.theartstory.org/movement/documentary-photography/>

Tate, Documentary Photography.
Haettu 16-2-2020.
<https://www.tate.org.uk/art/art-terms/d/documentary-photography>

Tilastokeskus. (2019) Asuminen ja asumisolot.
Haettu 26-2-2020. <https://www.stat.fi/til/asas/index.html>

Vailla vakinaista asuntoa 2019. Asunnottomuus. Haettu
26-2-2020.
<https://vvary.fi/asunnottomuus/>

